

**DR. BABASAHEB AMBEDKAR MARATHWADA UNIVERSITY,
CHHATRAPATI SAMBHAJINAGAR.**

Circular / Syll. Sec./ UG /NEP Curri./AEC-4/ Affi.Col./ 2025.

It is hereby inform to all concerned that, on the recommendation of Board of Dean's; **the Academic Council at it's meeting held on 09th May, 2025 has been accepted the "Curriculum of Modern Indian Language [MIL-2] (Marathi/ Hindi/ Pali & Buddhism/ Sanskrit/ Urdu/ Arabic) (Choose any one from pool of language courses) for Ability Enhancement Courses [AEC-4] at UG Level as per National Education Policy-2020"** run at all concerned affiliated colleges.

This is effective from the Academic Year 2025-26 and Onwards as per appended herewith.

All concerned are requested to note the contents of this circular and bring notice to the students, teachers and staff for their information and necessary action.

University campus,
Chhatrapati Sambhajanagar-431 004.
Ref. No. SU/ UG/ Affi.Colleges/
NEP Curri/ 2025/

1020-22

}}
}}
}}
}}
}}

**Deputy Registrar,
Syllabus Section.**

Date: 17/ 06/ 2025.

Copy forwarded with necessary action to:-

- 1] **The Principal, all concerned affiliated colleges,**
- 2] **The Director, Board of Examinations & Evaluation,**
- 3] **The Director, University Network & Information Centre, UNIC,**
with **a request to upload this Circular on University Website,**

Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University,
Chhatrapati Sambhajanagar.

-**-

**DR. BABASAHEB AMBEDKAR
MARATHWADA UNIVERSITY,
Chhatrapati Sambhajnagar.**

**Curriculum of
Modern Indian Language [MIL-2]**

(Hindi/Marathi/ Pali & Buddhism/Sanskrit/Urdu/Arabic)

**Semester-IV
for
Ability Enhancement Courses
[AEC-4]**

Choose any one from pool of language courses

‘ As per National Education Policy [NEP]-2020

Implemented at College

Level

[Effective from the Academic Year 2025-26 & Onwards]

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विश्वविद्यालय, छत्रपति संभाजीनगर

(Ability Enhancement Course - Hindi) Level – 5

AEC-4 चतुर्थ सत्र

हिंदी भाषा : सम्प्रेषण कौशल

श्रेयांक - 2 (सैद्धांतिक - 2)

अंक - 50 (30+20)

तासिका - 30

पाठ्यक्रम का उद्देश्य :

- सम्प्रेषण के स्वरूप, सिद्धांत एवं प्रक्रिया से परिचित कराना।
- सम्प्रेषण के विविध माध्यमों (मौखिक, लिखित, अशाब्दिक) की जानकारी देना।
- प्रभावी सम्प्रेषण के गुणों का विकास करना।
- भाषाई दक्षता और व्यावहारिक भाषा कौशल को बढ़ावा देना।
- संचार माध्यमों के लिए लेखन कौशल विकसित करना।

पाठ्यक्रम के परिणाम (Course Learning Outcomes)

- सम्प्रेषण की अवधारणा और प्रक्रिया की समझ विकसित होगी।
- सम्प्रेषण की तकनीक और कार्यशैली की बहुआयामी समझ।
- छात्रों को लेखन का व्यावहारिक ज्ञान होगा।
- मीडिया के विभिन्न रूपों के लिए लेखन क्षमता को बढ़ावा मिलेगा।
- भाषाई सम्प्रेषण और संवाद के विविध पक्षों की समझ उत्पन्न होगी।

अध्ययन अध्यापन पद्धति :

- व्याख्यान पद्धति।
- दृक श्राव्य माध्यमों का प्रयोग।
- साक्षात्कार।

प्रत्यक्ष व्याख्यान देने के अतिरिक्त ध्यान मुख्य रूप से मिश्रित ज्ञानार्जन पर केन्द्रित किया जाएगा। इसमें परियोजना आधारित ज्ञानार्जन, प्रदर्शन, समूह परिचर्चा, अनुरूपता इत्यादि को बढ़ावा दिया जाता है।
(सैद्धांतिक शिक्षण 30 प्रतिशत तक सीमित होगा और शेष 70 प्रतिशत व्यावहारिक होगा)

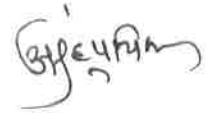
पाठ्यक्रम :

इकाई	पाठ्यांश	श्रेयांक	तासिकाएं
इकाई -1	• सम्प्रेषण: सामान्य परिचय (परिभाषा, प्रक्रिया, आयाम, सिद्धांत) • सम्प्रेषण के प्रकार • मौखिक सम्प्रेषण: बातचीत, भाषण, इंटरव्यू, समूह चर्चा, प्रस्तुति • श्रवण कौशल: श्रवण कौशल के प्रकार, ध्यान, समझ, स्मरण, प्रतिक्रिया देना, बाधाएँ	1	15

इकाई -2	• लिखित संप्रेषण: ईमेल, पत्र, स्ववृत्त, रिपोर्ट, लेख-निबंध, संक्षेपण, सोशल मीडिया के लिए लेखन • गैर-मौखिक संप्रेषण: हाव-भाव, शारीरिक भाषा, चेहरा, स्वर या आवाज, परिधान आदि • डिजिटल संप्रेषण: मोबाईल संप्रेषण, ऑनलाइन बातचीत, सोशल मीडिया शिष्टाचार • संप्रेषण की मुख्य बाधाएँ, संप्रेषण में सुधार के उपाय	1	15
---------	--	---	----

संदर्भ ग्रंथ :

1. संप्रेषणपरक व्याकरण: सिद्धांत और प्रारूप, केन्द्रीय हिंदी संस्थान आगरा
2. नए जनसंचार माध्यम और हिंदी, सुधीश पचौरी, अचला शर्मा, राजकमल प्रकाशन, नई दिल्ली
3. संप्रेषण: चिंतन और दक्षता, मंजु मुकुल, शिवालिक प्रकाशन, दिल्ली
4. संचार और संप्रेषण, महावीर जैन का आलेख, रचनाकार
5. संप्रेषण कौशल, डॉ. प्रवीन कुमार आग्रवाल, डॉ. अविनाश कुमार मिश्रा, साहित्य भवन पब्लिकेशन, दिल्ली
6. संप्रेषण कला, डॉ. अनिरुद्ध कुमार, सुशिल कुमार बघेल
7. सूचना और संप्रेषण: तकनीकी की समझ, स्मिता मिश्र

प्रो. अपूर्णा पाटील
अध्यक्ष, हिंदी अध्ययन मंडल,
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विश्वविद्यालय
छत्रपति संभाजीनगर

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, छत्रपती संभाजीनगर

AEC - 4

सत्र - ४ थे

(Level - 5)

(Ability Enhancement course - Marathi)

श्रेयांक - २

अभ्यासपत्रिका - २ री

तासिका - ३०

गुण - ५० (३०+२०)

मुलाखत तंत्र व स्वरूप

उद्दिष्टे -

१. मुलाखतीचे स्वरूप व तंत्र समजण्यास मदत होईल.
२. मुलाखतकार म्हणून मुलाखत घेण्याची क्षमता विद्यार्थ्यात विकसित होईल.
३. मुलाखतीतून मिळणाऱ्या रोजगारसंधी लक्षात येतील.
४. विद्यार्थ्यांमध्ये सकारात्मकता वाढीस लागेल.

अ.क्र	घटक	अभ्यासक्रमाचा तपशील	श्रेयांक	तासिका
१.	मुलाखत तंत्र व स्वरूप	१. मुलाखत व्याख्या २. मुलाखतीची स्वरूप - वैशिष्ट्ये ३. मुलाखतीचे प्रकार	०.६	०९
२.	मुलाखत तंत्र व कौशल्य	१. मुलाखतीचा उद्देश २. मुलाखतीचे चरण (तंत्र) ३. उत्कृष्ट मुलाखतकाराचे गुण	०.६	०९
३.	मुलाखत व रोजगारसंधी	१. टेलिव्हिजन, आकाशवाणी २. पॉडकास्ट व मुलाखत ३. वृत्तपत्र व अन्य क्षेत्र	०.८	१२

संदर्भ ग्रंथ :

१. आचार्य जयप्रकाश बागडे - मुलाखत तंत्र व मंत्र, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
२. (अनु.) वृषाली कुलकर्णी - इंटरव्यू तंत्र आणि मंत्र, मधुश्री प्रकाशन.
३. <https://www.indeed.com/hire/c/info/interviewing-techniques->
४. <https://www.barraiser.com/blogs/important-interview->

NEP SYLLABUS FOR B.A. /B.Sc./B.Com Sanskrit

4 th SEM

AEC - Subhashitanjali

Credits- 2

Theory Examination: 30 Internal Evaluation: 20

Total Marks 50 Course Outcomes

१. मूल्यविचार प्रधान व संस्कारक्षम वाङ्मय म्हणून संस्कृत वाङ्मयाचा परिचय करून घेणे

२. सुबोधशैली, कमीशब्दांत स्पष्टपणे विचार, आशय अभिव्यक्त करणाऱ्या संस्कृतकाव्यभाषेचे व लेखन शैलीचे अध्ययन करणे.

Unit1

Subhashitanjali

- ब विभाग

गद्य - ५ ते८

Unit 2

Subhashitanjali

- ब विभाग पद्य - ५ते८

संदर्भग्रंथ :

१. Subhashitanjali

- संपादन- संस्कृत अभ्यासमंडळ ,डॉ. बाबाराहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, छत्रपती संभाजीनगर

ڈاکٹر بابا صاحب امبیڈکر مراٹھواڑہ یونیورسٹی، چھترپتی سنہاجی نگر (مہاراشٹر)

Faculty of Humanities

Syllabus: Urdu نصاب : اردو

B. A./ B.Com. / B.Sc. Second Year بی اے/ بی کام/ بی ایس سی سال دوم

Semester : IV میقات : چہارم

Subject : Urdu بی اے/ بی کام/ بی ایس سی سال دوم

Course Code: AEC-4

Paper Name: Sanwi Urdu

ثانوی اردو

Course Type: Ability Enhancement Course Total Credits: 2 Theory = 2

Teaching Hours: 30

تدریس کے مقاصد	تدریس کے اغراض و مقاصد
کامیابی کے ساتھ اس نصاب کی تکمیل کے بعد طلباء اس قابل ہوں گے کہ: (۱) اردو زبان کے قدیم افسانوی ادب کی اہم اصناف (داستان، قصہ، حکایت وغیرہ) کی شناخت اور ان کا تاریخی ارتقاء بیان کر سکیں۔ (۲) قدیم داستانوں اور قصوں کے اہم موضوعات، کرداروں اور بیانیاتی عناصر کا گہرائی سے تجزیہ کر سکیں۔ (۳) قدیم افسانوی ادب کے انسانی خصائص، محاورات، شرب الامثال اور اسلوب بیان کا جائزہ لے سکیں۔ (۴) قدیم افسانوی ادب کے سماجی، ثقافتی اور تاریخی پس منظر کو سمجھتے ہوئے ان کی معنویت کا تعین کر سکیں۔ (۵) جدید ادب پر قدیم افسانوی ادب کی روایات کے اثرات کا تنقیدی جائزہ لے سکیں اور اپنی رائے کا اظہار کر سکیں۔ (۶) عملی مشق کے ذریعے قدیم افسانوی ادب کے مختلف پہلوؤں کو تخلیقی طور پر پیش کر سکیں اور ان کی عصری تفسیر کو واضح کر سکیں۔	نصاب ہذا کے بنیادی مقاصد یہ ہیں کہ: (۱) طلبہ و طالبات کو اردو زبان و ادب کی قدیم افسانوی اصناف اور روایات سے روشناس کرانا۔ (۲) قدیم داستانوں، قصوں اور حکایتوں کے موضوعات، کرداروں اور بیانیاتی ساخت کا گہرائی سے تجزیہ کرنے کی صلاحیت پیدا کرنا۔ (۳) قدیم افسانوی ادب کے ثقافتی، سماجی، مذہبی اور تاریخی سیاق و سباق کو سمجھنے میں مدد کرنا۔ (۴) قدیم افسانوی ادب میں استعمال ہونے والی ادبی اور فنی تکنیکوں کی شناخت اور تجزیہ کرنا۔ (۵) جدید ادب و ثقافت پر قدیم افسانوی ادب کے اثرات کا تنقیدی جائزہ لینا اور اپنی رائے کا اظہار کرنا۔ (۶) تنقیدی سوچ، تجزیاتی مہارتوں اور تخلیقی اظہار کو فروغ دینا۔ (۷) عملی مشق کے ذریعے قدیم افسانوی ادب کے ساتھ فعال طور پر مشغول ہونا اور ان کی عصری معنویت کو سمجھنا۔

Syllabus نصاب

Syllabus Contents of the Paper تدریسی مشمولات

Contact Hours تدریسی گھنٹے	Credits کریڈٹ	Topics/Actual contents of the syllabus نکات بحث و مطالعہ	Module موڈیول نمبر
Theory تھیوری			
10	0.7	الف: اردو حروف تہجی اور بنیادی قواعد اردو حروف تہجی کی شناخت اور درست تلفظ اعراب اور ان کا استعمال الفاظ کی ساخت اور جوڑ توڑ کے بنیادی اصول اسم، فعل، حرف کی ابتدائی پہچان ب: سادہ عبارت خوانی کی مشق روزمرہ استعمال کے سادہ جملوں اور عبارتوں کی قراءت بلند خوانی اور درست تلفظ کی مشق متن کو سمجھنے کی بنیادی مہارت الفاظ کے معنی سمجھنے کے لیے لغت کا استعمال	1

10	0.7	بنیادی لکھائی کا طریقہ کار سادہ الفاظ اور جملے لکھنا خوش خطی کی اہمیت اور طریقہ اطلا کی درستگی کے بنیادی اصول سادہ درخواستیں اور خطوط لکھنے کی ابتداء	II
10	0.6	منتخب سادہ متون کا مطالعہ بچوں کی کہانیاں (آسان زبان میں) روزمرہ کے واقعات پر مبنی مختصر مضامین اخلاقی سبق آموز حکایات سادہ لوک کہانیاں	III
30	02	کل کریڈٹ رکھنے Total Credits/Hours	

حوالہ جاتی کتب و رسائل:: Reference Books:

ابتدائی اردو کی کتب (حروف تہجی، اعراب، بنیادی قواعد پر مشتمل)

بچوں کی کہانیوں کی سادہ کتب

روزمرہ کے مضامین پر مشتمل مختصر کتب

☆☆☆

DR. BABASAHEB AMBEDKAR MARATHWADA UNIVERSITY,

CHH. SAMBHAJINAGAR

Syllabus of B. A. / B.Sc. / B.Com. Second Year, IV Semester

Arabic Subject (Ability Enhancement Course AEC-4)

Paper Name: Muhadsaat (4)

As per NEP 2020 with effect from 2025-26

١. رسول المسلمين عند قائد قواد الفرس
٢. بين والد جندي وولد لقيه
٣. الامام ابو حامد الغزالي
٣. عمر بن الخطاب
٥. المنارة تتحدث
٦. من النجوم الى الارض

DR. BABASAHEB AMBEDKAR MARATHWADA UNIVERSITY,

CHH. SAMBHAJINAGAR

Syllabus of B. A. / B.Sc. / B.Com. Second Year, IV Semester

Arabic Subject (Ability Enhancement Course AEC-4)

Paper Name: Qasaaed (4)

As per NEP 2020 with effect from 2025-26

١. قصيدة حسان بن ثابت
٢. قصيدة كعب بن مالک
٣. قصيدة نابغة جعدی
٤. قصيدة خنساء
٥. قصيدة غلام علی آزاد
٦. قصيدة شوقی